

عنوان تحقیق

مؤلفه های سبک زندگی خانواده منتظر

استاد راهنما:

حجه الاسلام والمسلمین علیرضا جرگانی

مولفان:

فهیمة اصغری – اعظم رفیعی فر

بِسْمِ ا... الرحمن الرحيم

نهاد خانواده، کهن ترین و ریشه ای ترین نهاد بشری است ، چرا که زندگی خانوادگی همزاد آدمیان است و زندگی بشری با آن معنا می یابد. آدمی در خانواده چشم به هستی می گشاید. در آن رشد می کند و با آن به کمال می رسد. نهاد خانواده، همچنین ماندگارترین و ابدی ترین نهاد بشری است . چرا که زندگی خانوادگی در مسیر تکاملی خویش می تواند پس از زندگانی این جهان در بهشت برین نیز ادامه یابد.

«... هم خودشان و کسانی از پدران [و مادران] و همسران و فرزندان‌شان که نیکوکارند ، وارد بهشت های جاودان می گردند و فرشتگان از هر دری [با سلام و خوش آمدگویی] بر آنان وارد می شوند و می گویند: سلام بر شما به خاطر صبرورزی و بردباری تان ! پس [این فرجام] چه نیک سرانجامی است»^۱.

طبق آیه ی شریفه سوره رعد اگر پیوند انسان ها در مجموعه خانواده ، پیوندی ایمانی باشد ، محدود و به این جهان نخواهد بود و در جهان باقی و بهشت سرمدی نیز ادامه خواهد یافت. افراد یک خانواده ایمانی در بهشت نیز می توانند در کنار هم باشند و از انس با یکدیگر لذت ببرند.

با کمال تأسف ، خانواده، این نهاد مقدس امروزه به سبب رسیسه ها و نقشه های شیاطین و تهاجم فرهنگی بیگانه به آن در معرض خطر جدی قرار گرفته است.

از آن جا که «انتظار» از مهمترین مقوله های دینی در تشیع محسوب می شود و نیز از آن رو که امر غیبت امام زمان (عج) به طول می انجامد و نیز در این مدت زمان طولانی امکان

^۱ رعد آیات ۲۳ و ۲۴

دیدار امام حتی از طریق نواب خاص هم فراهم نیست ، مسئله نیشان و فراموشی امام پیش آمده است که به تبع آن، نگهداری و حفاظت از دین بسی با مشقت همراه است. لذا باید گفت نقش خانواده در تحکیم ارزش های دینی و تقویت باورهای مهدوی بسیار حساس بوده و اگر مسلمین در خانواده از اعوان کودکی با این ارزش ها هماهنگ و قرین شده ، و امر ظهور را پدیده ای قابل وقوع و حتمی بدانند زمینه سازی برای ظهور ایشان و برقراری عدالت جهان شمول و برکناری ظلم و جور فراهم شده و جهان بشریت از این اوضاع نابسامان نجات خواهد یافت.

کلید واژه : تربیت فرزندان منتظر - نقش خانواده - سبک زندگی - شاخصه - فرهنگ

انتظار - مفهوم انتظار/منتظر

بیان و توضیح مساله

سبک زندگی اسلامی یکی از مفاهیم بکر و جدیدی است که در سال های اخیر بصورت جدی توسط رهبر فرزانه انقلاب اسلامی ایران مطرح و تئوریزه شده است و ترویج و تحقق واقعی آن نیز به گونه ای که سبک زندگی در جامعه اسلامی منطبق بر اصول و آموزه های دینی و اسلام ناب محمدی(ص) بوده و عاری از مبانی و ارزش های مادی گرایانه سبک زندگی محدود غربی باشد، بدون شک یکی از دغدغه های اصلی و مطالبات مهم معظم له است.

قطعاً هر پدیده ای، زمانی می تواند اسلامی باشد یا از مصادیق سبک زندگی اسلامی به شمار رود که در معارف و سنت اسلامی ریشه داشته باشد. در واقع سبک زندگی اسلامی، آن بخش از رفتارهایی است که افزون بر آن که نباید با فقه و شریعت مخالف باشد، باید منظومه فکری، معرفت شناسی و هستی شناسی مسلمانان برآید. بی تردید برای بی همتایی و منحصر به فرد بودن سبک زندگی اسلامی، نیازمند ویژگی های مشترک موجود در همه سرزمین های اسلامی یا بخشی از آن ها هستیم که بر مبانی و سنت یکپارچه مسلمانان متکی باشد. این ویژگی ها فراتر از زمان ها و مکان های گوناگون به هویت خاصی از فرهنگ اسلامی می انجامد.

در این چارچوب است که می توان گفت یکی از مهمترین و راهبردی ترین بخش های اندیشه ها و راهبردهای رهبر انقلاب اسلامی طرح بحث، جذاب و جالب شاخصه های «سبک زندگی اسلامی» از سوی ایشان میباشد و سبک زندگی به همه مسائلی بر می گردد که متن زندگی انسان را شکل می دهند.

الگوهای آرمانی سبک اسلامی که مجاهدانه و عالمانه بر محور انتظار است و نگرش های حاکم بر زندگی اسلامی منتظرانه که بر محور های الهی، توحیدی، و انسان شناختی است. آن گرایش حاکم

۶. انتظار محوری

ای کسانی که ایمان آورده اید ، در انجام واجبات، ترک محرمات و تحمل مشکلات استقامت کنید و در برابر دشمنان پایدار باشید و یکدیگر را به صبر و شکیبایی توصیه کنید و خود را برای ارتباط با امام زمان منتظر و یاری او آماده و مجهز سازید.^{۲۳}

و شرط قرار گرفتن در شمار اصحاب و یاران ویژه امام زمان ، از دیدگاه امام صادق سه چیز است : انتظار محوری و اخلاق گرایی، در عرصه فردی ، خانوادگی ، اجتماعی را شامل می شود.

روش ها و راهکارهای عملی برای تربیت نسل منتظر

۱- حلال خوری و اهمیت دادن به لقمه حلال. تا جایی که مراعات کردن دیگر دستورهای تربیتی در فرآیند تربیت مهدوی، بدون تغذیه خانواده از روزی حلال ، همانند پاشیدن بذر مناسب در شوره زار و یا همچون بناکردن ساختمانی زیبا بر شن زار است که هیچ حاصلی در بر نخواهد داشت و لقمه حرام بستر ساز ستیز با امام زمان و عدم پذیرش قابلیت برای پذیرش حق و حقیقت می باشد و انسان را در شمار دشمنان امام معصوم زمان است.

تحصیل روزی حلال و حلال خوری ، شعار پرهیزگاران ، رمز نجات و سعادت خانواده ها و از ویژگی های شیعیان خالص اهل بیت است.

۲- حفظ محیط خانه و اعضای خانواده از حرام الهی. است تا همیشه و در همه حال ارتباط خانواده و اعضای آن با عالم ملکوت برقرار باشد و این بر عهده مادر خانواده است که مهمترین نقش را در

^{۲۳} یا ایها الذین امنوا صبرو و صابروا و رابطوا و اتقوا لعلکم تفلحون . آل عمران ، آیه ۲۰۰

این زمینه می تواند به نحو احسن ایفا کند تا به همراه اعضای خانواده تمام وجود و زندگانی خود را وقف خداوند و رضایت او کنند.

۳. مسجد محوری ساختن خانواده. کودکان را باید از همان کودکی با مسجد آشنا ساخت و آن ها را با محراب و نماز خواندن در مسجد مأنوس کرد.

۴. استفاده از لذت های روا. خانواده از لذت جویی های حلال، بهره بردن از میوه ها، خوراکی های لذت بخش، همبازی شدن با کودکان ، به مسابقه واداشتن فرزندان در عرصه هایی مثل کشتی، شنا، اسب سواری و ... می تواند استفاده کند.

۵. عشق ورزی در خانواده. محبت و عشق ورزی باید نسبت به اعضای خانواده در زندگی مهدوی موج بزند و هر چه بر ایمان بنده ای افزوده شود بر محبت و دوستی او نسبت به خانواده اش افزوده شود. بهترین اعمال در نزد خداوند محبت و دوستی کودکان است. پیامبر رحمت ، حضرت محمد ، دختران را بهترین فرزندان و مایه خیر و برکت و رحمت برای اهل خانه می دانست و به وفای عهد و پیمان با ایشان تأکید می فرمود.

۶. حق شناسی و حق محوری. خانه و خانواده در سایه حق شناسی و حق محوری به مدینه فاضله ای تبدیل شود که حق و عدالت در سراسر آن حکم فرما باشد و یا می تواند بر اثر ظلم و حق کشی به کشوری کوچک تبدیل گردد که همواره درگیر جنگ های خانمان سوز داخلی است.

البته حق شناسی و حق محوری آن گاه نتیجه بخش خواهد بود که بر محور عشق ورزی بین اعضای خانواده سامان پذیرد. آن گاه که در خانواده عشق و محبت بر قلب ها حاکم گردد ، رعایت هر حقی نسبت به دیگر اعضا شیرین و لذت بخش خواهد شد. در غیر این صورت اگر اعضای خانواده ، فقط از نظر قانونی و حقوقی نه از نظر محبتی و عاطفی ، خود را ملزم به رعایت حقوق

دیگر اعضا ببینند ، هر نوع رعایت حق و انجام وظیفه و خدمتی را تلخ و ناگوار خواهند انگاشت و همواره به دنبال راه فرار خواهند گشت.

۷. چشم پوشی و نادیده انگاری در امور جزئی . نادیده انگاری به همراه بردباری ، مکمل یک زندگی ایده آل است - رعایت اصل «چشم پوشی و نادیده انگاری» زندگی خانواده را ستودنی و تحسین برانگیز می کند. چرا که همه افراد با هر عیب و نقصی در کنار هم احساس شخصیت می کنند و انرژی خود را برای در کنارهم بودن صمیمانه و با محبت به کار می بندند و از با هم بودن لذت می برند.

۸. کرامت بخشی. پروردگار و مربی جهانیان در جای جای قرآن ، به تکریم شخصیت انسان و و ستایش مقام والای او پرداخته ، تا آدمی شرافت و کرامت وجودی خویش را باز شناسد و در شکوفایی استعدادها و قابلیت هایی که خداوند در وجودش به ودیعه نهاده است ، بکوشد.

تکریم شخصیت فرزند از سوی پدر و مادر و دیگر مربیان از مهم ترین و اثربخش ترین توصیه ها و شیوه های تربیتی اسلام است.

چنانچه یکی از سیره ها و سفارشی های همیشگی پیامبر اعظم «تکریم شخصیت فرزندان» بوده است:

«فرزندان خود را احترام و اکرام کنید و آنان را به نیکی ادب نمایید تا بخشش الهی شامل حالتان گردد»^{۲۴}.

آری کرامت اساس تربیت آدمی است و برای تربیت فرزند باید او را عزت و کرامت بخشید و تمام زنجیرهای نفی کرامت را از دست و پای او گشود تا بتواند در بی کران کمالات انسانی پرواز کند و

^{۲۴} رسول الله: «کرموا اولادکم و احسنوا آدابهم یغفرلکم» محدث نوری ، مستدرک الوسائل ج ۱۵ ، ص ۱۶۸

به آن چه باید و شاید، تایل آید. شاید بر همین اساس بوده است که پیامبر اعظم (ص) قبل از توصیه به تربیت و ادب آموزی فرزندان، بر کرامت و عزت بخشیدن به ایشان تأکید ورزیده اند. کرامت بخشیدن به فرزندان آثار اخلاقی – تربیتی ارزشمندی را به ارمغان می آورد که هر کدام در پایه ریزی شخصیت مهدوی فرزند، نقش بسزایی ایفا می کند.

نتیجه گیری

بعد از یگانگی خدا و مسأله ی نبوت، شناخت امام زمان (عج) از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است تا جایی که در روایات داریم اگر کسی امام زمان خویش را شناسد و در همان حال بمیرد به مرگ جاهلیت مرده است. و از آن جا که هر امامی شاخص و حجت عصر خودش می باشد. امام زمان ما نیز، شاخص و معیار زمان ماست و ما با آن حجت، سنجیده می شویم بنابراین ما به عنوان منتظر، اگر بتوانیم به خوبی امام را بشناسیم و رضایت او را کسب کنیم، می توانیم بگوییم که سبک زندگی ما منتظرانه و همراه با اعتقاد مهدوی است.

منابع

- قرآن کریم
- نهج البلاغه
- ابن طاووس ، علی بن موسی - الملاحم والفتن - انتشارات موسسه الاعلمی - بیروت ، چاپ اول ، ۱۴۰۸ ق.
- پناهیان - علیرضا - ناشر بیان معنوی . چاپ سیزدهم . بهار ۱۳۹۶
- رحمتی شهرضا - محمد - گنجینه معارف - ناشر . صبح پیروزی چاپ ۷ . تابستان ۱۳۹۳
- شیخ حرعاملی - وسائل الشیعه - موسسه آل البيت - قم ، چاپ اول ۱۴۰۹ ق.
- شیخ کلینی - الکانی - تحقیق علی اکبر غفاری - انتشارات دارالکتاب الاسلامیه - تهران ، چاپ دوم . ۱۳۸۹ ق.
- طبسی - نجم الدین - نشانه هایی از دولت موعود - انتشارات بوستان کتاب ، قم چاپ دوم ، ۱۳۸۶ ش.
- علامه طباطبایی محمد حسین، تفسیر المیزان، دفتر انتشارات اسلامی چاپ ۲۸، تابستان ۱۳۸۸
- علامه مجلسی - بحارالانوار - تحقیق و نشر دارالاحیاء التراث ، بیروت ، چاپ اول ، ۱۴۱۲ ق.
- قنبری - حیدر - داستان های شگفت انگیزی از تربیت فرزند - انتشارات فاتح خبیر . قم . چاپ اول ، ۱۳۸۳ ش.
- موسوی اصفهانی - سید محمد تقی - انتشارات مسجد قدس جمکران زمستان ۱۳۸۷
- نیلی پور - مهدی - مدیریت خانواده - انتشارات سلسبیل - قم - چاپ اول ۱۳۸۵ ش